

[Etusivu](#) > ... > [Kanteen Nostaminen](#) > [Oikeusapu](#) > [Germany](#)

Oikeusapu

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Osapuolta neuvovalla ja edustavalla asianajajalla on oikeus saada korvaus tehdystä työstä. Korvauksen taso riippuu suurelta osin sen asian arvosta, jossa asianajajan apua käytetään. Oikeudenkäyntikuluja aiheutuu myös siitä, että asia viedään tuomioistuimen käsiteltäväksi. Näihin kuuluvat tuomioistuimen maksujen ja kulujen lisäksi myös kustannukset, jotka oikeusapua tarvitsevan osapuolen on maksettava tuomioistuimen vaatiman toimen noudattamiseksi tai jotka ovat tarpeen asianmukaisten oikeudellisten toimien tai asianmukaisen puolustuksen toteuttamiseksi. Sellaisen osapuolen, joka ei tarvitse oikeusapua, olisi tavallisesti vastattava näistä kustannuksista. Jos osapuoli voittaa asian, vastapuoli hyvittää kustannukset.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu (*Beratungshilfe*) ja oikeusapu (*Prozesskostenhilfe*).

Oikeudellista neuvontaa ja tuomioistuinmenettelyn ulkopuoliseen oikeudelliseen edustukseen annettavaa apua (neuvonta-apu) annetaan vähävaraisille henkilöille annettavasta oikeudellisesta neuvonnasta ja edustuksesta annetun lain (*Gesetz über Rechtsberatung und Vertretung für Bürger mit geringem Einkommen* [*Beratungshilfegesetz*]) nojalla.

Oikeusavun tarpeessa olevat henkilöt saavat oikeusapua oikeudelliseen menettelyyn osallistumista varten oikeusavun myöntämistä koskevien säännösten mukaisesti.

3 Millä perusteella oikeusapua voidaan myöntää?

Neuvonta-apua tai oikeusapua myönnetään, jos oikeudellista palvelua tarvitseva henkilö ei pysty hankkimaan tarvittavia varoja henkilökohtaisten ja taloudellisten olosuhteidensa vuoksi eikä hänellä ole muita kohtuullisia mahdollisuuksia saada apua (esimerkiksi oikeusturvavakuutus tai vuokralaisyhdistyksen tai ammattiliiton neuvonta).

Lisäksi hänen oikeuksiensa suojelemiseksi suunnitellut toimet eivät saa olla tarpeettomia tai kiusantekomielessä aiheutettuja. Jos oikeusapua myönnetään, kanteella tai puolustuksella on myös oltava riittävät mahdollisuudet menestyä. Oikeusapuhakemuksen käsittelevän tuomioistuimen on hakijan esittämien tosiseikkojen ja saatavilla olevien asiakirjojen perusteella pidettävä hakijan oikeudellista kantaa oikeana tai ainakin perusteltuna, ja tuomioistuimen on oltava vakuuttunut tosiseikkojen osalta siitä, että hakija pystyy esittämään todisteita. Jos oikeudelliset vaatimukset täyttyvät, asianomaisella henkilöllä on oikeus neuvonta-apuun tai oikeusapuun.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Neuvonta-apua (kattaa neuvonnan ja tarvittaessa edustuksen) annetaan siviilioikeudellisissa asioissa, kuten

työoikeuteen, hallinto-oikeuteen, perustuslakioikeuteen ja sosiaalioikeuteen liittyvissä asioissa. Rikosoikeudellisissa asioissa ja hallintovirastojen harjoittamaan sääntelyyn liittyvissä asioissa annetaan ainoastaan neuvontaa. Asioissa, joissa sovelletaan muiden valtioiden lakia, annetaan neuvonta-apua, jos asian tosiseikoilla on liittymä Saksaan. Neuvonta-apua ei myönnetä vero-oikeuteen liittyvissä asioissa.

Oikeusapua myönnetään kaikenlaisiin riita-asioihin, riidattomiin asioihin sekä työ-, hallinto-, sosiaali- tai verotuomioistuimen (*Arbeitsgericht, Verwaltungsgericht, Sozialgericht* tai *Finanzgericht*) menettelyihin. Rikosoikeudellisten menettelyiden vastaajat ja maksukyvyttömyysmenettelyiden velalliset eivät saa oikeusapua. Tuomioistuinten nimittämiä puolustusneuvonantajia koskevissa asetuksissa on tyhjentyviä erityissääntöjä, jotka koskevat rikosoikeudellisten menettelyiden vastaajia. Maksukyvyttömyysmenettelyssä oleva velallinen voi pyynnöstä saada lykkäystä menettelyn kustannusten maksamiseen, jos hän on esittänyt maksukyvyttömyyttä koskevan hakemuksen lisäksi myös jäännösvelasta vapautumista koskevan hakemuksen. Jos asianajajan käyttäminen vaikuttaa tarpeelliselta, konkurssituomioistuin nimeää tässä tapauksessa erillisestä pyynnöstä myös kyseisen velallisen valinnan mukaisen asianajajan, joka on valmis edustamaan velallista.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Tällaisia erityismenettelyjä ei ole. Nykyiset vaihtoehdot neuvonta-avun ja oikeusavun saamiseksi kattavat myös kiireelliset tapaukset.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Lomakkeita neuvonta-avun ja oikeusavun hakemista varten saa käräjäoikeuksilta (*Amtsgerichte*) ja asianajajilta.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Tarvittavat tulotiedot on esitettävä luotettavasti toimittamalla asiaankuuluvat asiakirjat (esimerkiksi palkkalaskelma tai itsenäisten ammatinharjoittajien tapauksessa viimeinen veroarvio).

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Neuvonta-apuhakemus toimitetaan sille käräjäoikeudelle, jonka alueella oikeudellista palvelua hakevan henkilön laillinen kotipaikka (asuinpaikka) on. Jos hakijalla ei ole laillista kotipaikkaa Saksassa, on toimivaltainen se käräjäoikeus, jonka alueella neuvonta-apua tarvitaan. On myös mahdollista kääntyä suoraan asianajajan puoleen tällaisen avun saamiseksi. Tässä tapauksessa tarvittava hakemus on tehtävä käräjäoikeudelle jälkikäteen neljän viikon kuluessa.

Oikeusapuhakemus on jätettävä sille tuomioistuimelle, joka käsittelee sitä asiaa, jota varten tukea haetaan, tai sille, jonka käsiteltäväksi asia saatetaan. Tämä tuomioistuin (eikä esimerkiksi sosiaaliviranomainen) tutkii hakemuksen ja päättää, täytyvätkö oikeusavun myöntämistä koskevat vaatimukset.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Käräjäoikeuksilta ja asianajajilta saa tietoa neuvonta-avusta ja oikeusavusta.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Jos sinulla on oikeus neuvonta-apuun tai oikeusapuun, täytä vastaava lomake, liitä mukaan tarvittavat asiakirjat ja toimita ne kohdassa 8 tarkoitetulle elimelle.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Oikeudellista palvelua hakeva henkilö voi saada neuvonta-apua valitsemaltaan asianajajalta. Bremenin ja

Hampurin osavaltioissa neuvonta-apua antavat julkisen oikeusavun keskuskeskukset. Asianajajat ovat velvollisia antamaan neuvonta-apua, ja tällaista oikeudellista apua koskeva pyyntö voidaan hylätä vain erityistapauksissa tärkeistä syistä.

Hakijalla on myös oikeus valita oikeusapua antava asianajaja. Osapuolen on valittava asianajaja, jolla on oikeus edustaa häntä tuomioistuimessa. Tuomioistuimen presidentti valitsee ja nimittää asianajajan vain, jos osapuoli ei löydä asianajajaa, joka olisi halukas edustamaan häntä.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Asianajajalla on oikeus saada 15 euron korvaus henkilöltä, jota hän on neuvonut neuvonta-avun puitteissa. Korvauksesta voidaan luopua asianomaisen henkilön olosuhteiden perusteella. Korvausta koskevat tästä poikkeavat sopimukset ovat mitättömiä. Asianajaja saa loput palkkiostaan valtion kassasta.

Oikeusavun tapauksessa kaikki oikeudenkäyntikulut katetaan lukuun ottamatta niitä osapuolen kuluja, jotka eivät ole välttämättömiä hänen oikeuksiensa suojelemiseksi. Oikeusapua saava osapuoli ei joudu vastaamaan muista kustannuksista.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Jos oikeusapua koskevat vaatimukset täyttyvät, osapuolelle ei aiheudu muita kustannuksia. Oikeusavun myöntäminen tarkoittaa, että kaikki menettelyn välttämättömät kustannukset katetaan. Jos osapuolella kuitenkin on taloudelliset valmiudet käyttää osa tuloistaan oikeudenkäyntikuluihin, hänen on palautettava erissä näistä kuluista vastanneeseen valtion kassaan tätä apua vastaava määrä kokonaan tai osittain. Henkilökohtaista ja taloudellista tilannetta voidaan tarkastella uudelleen neljän vuoden kuluessa menettelyn päättymisestä. Tällöin voidaan määrätä maksueriä tai mukauttaa jo käytössä olevien maksuerien suuruutta. Maksueriä voidaan määrätä enintään 48.

Oikeusapu ei välttämättä kata menettelyn kaikkia osia. Tällöin kyseessä on osittainen oikeusapu. Tällaisissa tapauksissa oikeusavun vaikutus koskee vain sitä osaa, jota varten se on myönnetty.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Myönnetty oikeusapu ei automaattisesti kata muutoksenhakua. Oikeusapu päättyy asian käsitelleen tuomioistuimen lainvoimaiseen päätökseen. Oikeusapua voidaan kuitenkin hakea uudelleen muutoksenhakumenettelyä varten. Muutoksenhaun käsittelevä tuomioistuin arvioi, tarvitseeko osapuoli edelleen apua, onko muutoksenhaku kiusantekomielessä aloitettu ja sen, onko muutoksenhaku perusteeton. Menestymisen mahdollisuuksia ja kiusantekotarkoitusta ei tutkita, jos vastapuoli on hakenut muutosta. Jos nämä vaatimukset täyttyvät, osapuolella on oikeus oikeusapuun.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

Neuvonta-apu voidaan peruuttaa, jos se perustuu oikeuspalveluja hakevan osapuolen antamiin virheellisiin tietoihin.

Oikeusapu voidaan periä takaisin ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

1. apu on myönnetty riita-asiaa koskevien virheellisten tietojen perusteella,
2. on esitetty virheellisiä tietoja tuen myöntämistä koskevien subjektiivisten vaatimusten täyttämiseksi, eikä vaadittavia asiakirjoja ole toimitettu,
3. tuen edellytyksenä olevat henkilökohtaiset ja taloudelliset olosuhteet eivät ole voimassa,

4. henkilö on jäljessä maksuerien maksamisessa tai
5. tulojen tai varallisuuden olennaisesta paranemisesta ei ole ilmoitettu tai uudesta osoitteesta ei ole ilmoitettu.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Saksassa erotetaan toisistaan neuvonta-apu ja oikeusapu (ks. edellä oleva kohta 2).

On mahdollista esittää välitön valitus (*sofortige Beschwerde*) päätöksestä, jolla käräjäoikeus hylkää neuvonta-apua koskevan hakemuksen.

Siinä tapauksessa, että oikeusapuhakemus hylätään, hakija voi esittää välittömän valituksen tuomioistuimen päätöksestä kuukauden kuluessa, jos riita-asian arvo päämenettelyssä on yli 600 euroa. Jos riita-asian arvo on päämenettelyssä alle 600 euroa, muutoksenhaku sallitaan vain, jos tuomioistuin on hylännyt oikeusavun myöntämisen yksinomaan henkilökohtaiseen tilanteeseen ja taloudelliseen tilanteeseen liittyvien vaatimusten perusteella.

17 Keskeyttääkö oikeusapuhakemus vanhentumisajan kulumisen?

Oikeusapuhakemuksen jättäminen asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle keskeyttää sen vaatimuksen vanhentumisajan, jonka vahvistamista tai täytäntöönpanoa sillä kanteella haetaan, jonka yhteydessä oikeusapua haetaan. Keskeytys tarkoittaa sitä, että vanhentumisaikaan ei lasketa mukaan sitä aikaa, jonka vanhentuminen on keskeytyneenä. Hakemuksen jättäminen keskeyttää kuitenkin vanhentumisajan kulumisen vain, jos oikeusapuhakemusta koskeva ilmoitus annetaan vastapuolelle tiedoksi ensi tilassa. Jos sen annetaan tiedoksi myöhemmin, vanhentumisaika keskeytyy vasta sitten, kun oikeusapuhakemus on annettu vastapuolelle tiedoksi.

Lisätietoja on osoitteessa

https://www.bmj.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Beratungs_PKH.html

■ Päivitetty viimeksi: 07/08/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.